NORSKE KRISTNES BRUK AV OG HOLDNING TIL PORNOGRAFI

Førsteamanuensis, ph.d. Martin Jakobsen (t.v.)

Generalsekretær Indremisjonsforbundet, master i ledelse og menighetsutvikling Jarle Haugland (t.h.)

Resymé: Denne artikkelen undersøker hvordan norske kristne forholder seg til pornografi, og hvilke sammenhenger dette har med deres trosliv. I 2024 gjennomførte vi en spørreundersøkelse med 2 420 respondenter, som alle selv rapporterte at de er kristne. Respondentene er fra hele Norge og omfatter alle aldersgrupper over 16 år. De er fra alle forskjellige kirkesamfunn, men hele to tredjedeler tilhører den fri- og lavkirkelige delen av kirkelandskapet. Unge bruker mer pornografi enn eldre, og menn bruker mer enn kvinner. Vi ser at våre kristne respondenter bruker mindre pornografi enn hva norske undersøkelser viser for personer som ikke er religiøse. Et mer aktivt trosliv henger sammen med en mer negativ holdning til pornografi, mindre bruk av pornografi og et større ønske om endring i eget pornografibruk. Bønn og bibellesning henger sammen med mindre bruk av porno, og vi finner en enda sterkere sammenheng mellom å anse Bibelen som svært viktig for hvordan man lever livet sitt og mindre bruk av porno.

Introduksjon

Pornografi er kanskje lett å kjenne igjen, men ikke lett å definere. I den akademiske litteraturen er det vanlig å definere pornografi som eksplisitt seksuelt materiale laget for å vekke seksuell opphisselse (Perry 2019, ix). Dette er en god definisjon, men den er ikke uten problemer. På den ene siden gir denne definisjonen et tydelig og nyttig skille mellom pornografi og vanlige filmer og serier med erotiske scener, ettersom produsentens intensjon med innholdet er avgjørende. På den andre siden kan skillet fremstå som uklart, både fordi mottakerens intensjon med å oppsøke pornografi og filmer med ero-

tiske scener kan være den samme, og fordi pornografiens form har endret seg: I korte klipp på internett kan pornografi og utdrag fra erotiske filmscener være til forveksling like. I undersøkelsen valgte vi å ikke gi en egen definisjon av pornografi, men heller la respondentene svare ut fra sin egen forståelse av hva pornografi er.

I norsk kontekst finner vi ingen undersøkelser som spesifikt tar for seg kristnes bruk av pornografi, men det finnes nyere studier som tematiserer forholdet mellom religion og pornografi. En slik studie undersøkte hvordan 2 487 respondenter som brukte porno selv vurderte hvordan pornobruk påvirker deres sexliv (Koletić mfl. 2021). I studien oppga 41,3 % at pornobruk ikke hadde noen effekt på deres sexliv, 33,2 % mente det hadde en positiv effekt, mens 25,5 % oppga en blandet eller negativ effekt. Studien viste ingen vesentlig sammenheng mellom religiøs tilhørighet og oppgitt effekt av pornobruk. Masteravhandlingen *Self-Perceived Sexual Health Effects of Pornography Consumption* (van Duin 2023) brukte samme datamateriale som Koletić og undersøker også religiøses bruk av pornografi. Hun finner at religiøse pornobrukere i mindre grad oppgir hyppig bruk enn ikke-religiøse (39 % mot 48 %).

I amerikansk kontekst har det derimot blitt gjort undersøkelser spesifikt av pornografibruk blant kristne. I en rapport fra 2016, med over 5 000 respondenter, viser Barna Group at 33 % av amerikanere oppsøker pornografi månedlig eller oftere, og 6 % daglig (McDowell og Barna Group 2016). Tallene er lavere for «self-identified Christians», altså de som mener troen er veldig viktig for livet deres, men rapporten finner ikke noen betydelig sammenheng mellom hvor ofte man deltok på gudstjeneste og hvor ofte man oppsøker pornografi. I 2024 kom Barna med en oppfølgende rapport basert på tre undersøkelser blant den generelle, voksne befolkningen i USA (2 976 respondenter), pastorer (462 respondenter) og ungdomspastorer (205 respondenter) (Barna Group 2024). 26 % oppga at de brukte porno ukentlig eller oftere, og tallene var litt lavere for «self-identified Christians» (22 %). Barna viser også at yngre generasjoner er større forbrukere av pornografi enn eldre. Når det gjelder holdninger til pornografi, ønsket «self-identified Christians» i større grad endring i eget pornokonsum enn ikke-kristne. 49 % var komfortable med sitt bruk av pornografi (mot 73 %), mens 42 % (mot 22 %) ønsket mindre eller ingen bruk (Barna 2024, 43).

Baltazar et al. gjennomførte en undersøkelse blant 751 studenter på et lite, kristent universitet i midt-vesten i USA. Andelen menn i studien med pornobruk definert som «heavy Internet pornography use» var nesten halvparten så høy som i befolkningen ellers, med 3,4 % mot 6,5 %. Baltazar viser til hvordan ulike amerikanske studier har diskutert hvorvidt religiøsitet er en beskyttende faktor mot pornografibruk. Hun tar for seg tre ulike tilnærminger til religiøsitet – en åpen og søkende tilnærming til religion, en indre motivert religiøsitet og en instrumentell tilnærming – og viser at særlig en indre motivert religiøsitet er assosiert med mindre pornografibruk. Dette tolker forfatterne til å indikere at religion, særlig når den er indre motivert, er en beskyttende faktor

mot høy pornografibruk og avhengighet (Baltazar mfl. 2010, 38). Tilsvarende funn og tolkning finnes også hos Short mfl. (2014, 580).

Patterson og Price (2012) bruker data fra General Social Survey, en årlig undersøkelse blant amerikanere som har blitt gjennomført siden 1973. De argumenterer for at pornobruk har en høyere psykisk kostnad for personer som har en høyere grad av religiøs deltakelse (Patterson og Price 2012, 84). De undersøker et såkalt «happiness gap», det vil si gapet mellom den gjennomsnittlige glede rapportert av personer som bruker og ikke bruker porno. De finner generelt lavere grad av glede blant personer som bruker porno enn blant personer som ikke gjør det, men gapet er større i gruppen av personer som jevnlig deltar i kirken og tilhører religiøse grupper med sterke holdninger mot porno (Patterson og Price 2012, 87). Som mulig forklaring peker de på den psykiske kostnaden ved å handle på tvers av egen forventet oppførsel, og ved å handle på tvers av kirkens forventning og verdimessig grunnlag.

Det finnes altså en del amerikansk forskning på forholdet mellom kristent trosliv på den ene siden og pornografibruk og holdninger til pornografi på den andre, samt noe norsk forskning på pornografibruk. De amerikanske undersøkelsene viser at det er forskjeller i kristnes bruk og holdning til pornografi, eksempelvis knyttet til hvordan troen motiveres og hvor viktig troen oppleves å være. Vi ønsker derfor å ta for oss noen spesifikke aspekter ved kristen religiøsitet og se hvordan det henger sammen med bruk og holdninger til pornografi.

Nylig har religionssosiolog Roald Zeiffert utviklet en typologi der han beskriver unge evangelikale i Norge ut fra deres forhold til Bibelen. Han finner sammenhenger mellom hvordan respondentene på den ene siden bruker og forholder seg til Bibelen, og på den andre hvordan de praktiserer troen og forholder seg til etiske spørsmål (Zeiffert 2024a, 12–15). Zeifferts funn gjør at vi ønsker å spesifikt undersøke forholdet mellom kristent trosliv – forstått som trospraksiser som bibellesning, bønn og kirkelig deltakelse – og bruk og holdninger til pornografi.

Vi har en eksplorativ tilnærming. Vi vet lite om dette feltet ettersom det ikke finnes norsk forskning som spesifikt belyser sammenhengen mellom kristent trosliv og pornografi. Problemstillingen er derfor formulert som følger: *Hvilke sammenhenger er det mellom kristnes trosliv og deres forhold til pornografi?* Vi tar for oss to forskningsspørsmål:

- Hvilke sammenhenger er det mellom pornografibruk og trosliv?
- Hvilke sammenhenger er det mellom holdninger til pornografi og trosliv?

Data og metode

Datainnsamling og utvalg

Artikkelen bygger på en kvantitativ undersøkelse vi gjennomførte i 2024. Vi har samarbeidet med organisasjonen Tro & Medier, som brukte sine kanaler for å distribuere undersøkelsen. Distribusjonen gjør at utvalget ikke er tilfeldig, men et bekvemmelig-

hetsutvalg (*convenience-sample)* hvor vi har nådd ut til de respondentene som var lett tilgjengelige gjennom Tro & Mediers kanaler; en Facebook-side med rundt 10 000 følgere, nyhetsbrev med rundt 9 000 mottakere og annonsering på troogmedier.no. Undersøkelsen ble også sendt på epost til 1 240 forskjellige menigheter og menighetsråd, samt 78 kristne folkehøyskoler, bibelskoler og videregående skoler. Totalt svarte 2 585 respondenter på undersøkelsen. Av disse ble 165 ekskludert fordi de ikke besvarte spørsmålene om pornografibruk og holdninger til pornografi. Det endelige utvalget består dermed av 2 420 respondenter, hvorav 1 521 er kvinner og 893 menn. Alle respondentene har svart ja på spørsmålet «er du kristen?».

Tabell 1: Demografisk oversikt.

	Antall	Prosent
Kjønn		
Kvinne	1 521	62,9
Mann	893	36,9
Ønsker ikke å svare	6	0,2
Alder		
80+ (Elder)	59	2,4
60–79 (Baby Boomers)	641	26,5
40–59 (Gen X)	818	33,8
25–39 (Millennials)	459	19,0
16–24 (Gen Z)	443	18,3
Bosted		
Nord-Norge	80	3,3
Sørlandet	585	24,2
Trøndelag	145	6,0
Vestlandet	904	37,5
Østlandet	699	29,0
Sivilstatus		
gift	1 570	64,9
kjæreste	178	7,4
samboer	19	0,8
singel	635	26,2
ønsker ikke å svare	18	0,7
Tiltrekning		
tiltrukket av motsatt kjønn	2 189	90,5
tiltrukket av samme kjønn	194	8,0
ønsker ikke å svare	18	0,7
annet	19	0,8

Respondentene er i hovedsak fra Sør-Norge. Gjennomsnittsalderen var 45 år. Når vi presenterer aldersforskjeller i resultatdelen (figur 1), har vi valgt å følge Barna ved å fordele respondentene etter kulturelle generasjoner heller enn etter tiår. Bredden av det kirkelige landskapet er representert, men majoriteten av respondentene, omtrent to tredjedeler, opplever størst tilhørighet til fri- og lavkirkeligheten.

Tabell 2: Hvilken kirke/organisasjon opplever du størst tilhørighet til?

Kirke/trossamfunn	Antall	Prosent
Pinsebevegelsen/De Frie Evangeliske Forsamlinger	415	17,1
Den norske kirke	411	17,0
Norsk Luthersk Misjonssamband (NLM)	337	13,9
Den Evangelisk Lutherske Frikirke (Frikirken)	196	8,0
Indremisjonsforbundet (ImF)	191	7,9
Misjonskirken Norge	186	7,7
Selvstendig frimenighet	169	7,0
Normisjon	158	6,5
Annen kristen organisasjon/annet kirkesamfunn	124	5,4
Vet ikke/ønsker ikke å svare	84	3,4
Det evangelisk-lutherske kirkesamfunn (DELK)	51	2,0
Ingen	38	1,6
Det Norske Baptistsamfunn	33	1,4
Det Norske Misjonsselskap (NMS)	15	0,6
Den katolske kirke i Norge	11	0,5
Total	2 420	100

Variabler

Vi har stilt spørsmål knyttet til respondentenes trosliv, bruk av pornografi og holdninger til pornografi. Totalt hadde spørreskjemaet 28 spørsmål, der syv av dem var matriser med flere spørsmål. Skjemaet inneholdt demografiske spørsmål knyttet til kjønn, sivilstatus, seksuell tiltrekning, alder og bosted. Alder ble angitt i femårsintervaller, og bosted ble angitt i landsdeler for å sikre tilstrekkelig anonymitet. For å kartlegge tiltrekning lot vi respondentene velge mellom å oppgi at «jeg anser meg som tiltrukket av det motsatte kjønn», «det samme kjønn», «annet» eller «vil ikke svare». Skjemaet inneholdt også spørsmål om pornobruk. Vi stilte spørsmålet «Hvor ofte oppsøker du pornografisk innhold?» i presens for å kartlegge nåværende pornobruk blant kristne. Respondentene kunne svare daglig, flere ganger i uken, ukentlig, flere ganger i måneden, månedlig, sjeldnere eller aldri. I artikkelen har vi, på samme måte som van Duin (2023), definert pornobruk månedlig eller sjeldnere som «sporadisk pornobruk», og pornobruk flere ganger i måneden eller oftere som «hyppig pornobruk».

Videre inneholdt skjemaet spørsmål for å kartlegge respondentenes holdninger til pornografi. Vi ba dem om å rangere, fra svært negativt til svært positivt (1–5), hva som er deres holdning til pornografi. Videre rettet vi oppmerksomheten mot informantenes holdninger til eget pornobruk, og spurte hvor komfortable de er med at de selv ser porno (fra komfortabel til ikke komfortabel, 1–3), og om de ønsker endring i eget pornobruk (ja/nei). Disse spørsmålene er adaptert fra McDowell & Barna (2016). For ikke bare å undersøke repondentenes kognitive oppfatninger, men også en emosjonell komponent, ba vi dem rangere hvilke følelser som preger dem etter å ha brukt pornografi, fra negative følelser til positive følelser (1–5). Reliabiliteten for disse spørsmålene var god (Cronbach's $\alpha = .843$).

Til sist har vi også stilt spørsmål knyttet til respondentenes trosliv. Vi spurte hvor viktig de anser Bibelen å være for livet deres (fra svært uviktig til svært viktig, 1–5), og ba dem oppgi hvor ofte de ber, leser Bibelen og deltar i kirkelige aktiviteter (fra daglig til aldri, 1–7). Disse spørsmålene er adaptert fra Zeiffert (2024b). Reliabiliteten for spørsmålene knyttet til trosliv var akseptabel (Cronbach's $\alpha = .707$). Spørreskjemaet inneholdt også spørsmål knyttet til motivasjon for pornobruk, vurderinger av pornografiens effekter på individ og samfunn, samt åpenhet om pornografi i sosiale og religiøse relasjoner, men disse variablene er ikke anvendt i denne artikkelen.

Analyse

Dataene er i stor grad analysert ved bruk av krysstabeller og vist frem i diagrammer. Her har vi også gjort kji-kvadrat-tester og Cramér's V for å vise signifikans og størrelse på effekt. Vi har også gjort sammenligninger av gjennomsnitt og korrelasjonsanalyser.

Forskningsetikk

Datainnsamlingen var helt anonymt og har derfor ikke vært nødvendig å melde inn til SIKT. Deltakelse var frivillig, og informasjon om studiens formål ble gitt på første side av spørreundersøkelsen.

Teori

Zeiffert's typer av bibellesere

Religionssosiolog Roald Zeiffert har utviklet en typologi for å beskrive unge, evangelikale i Norge. Ut fra respondentenes relasjon til Bibelen lanserer han typene *de dedikerte, de frustrerte* og *de distanserte* (Zeiffert 2024b, 107). *De dedikerte* er de som oppgir at de leser Bibelen ofte, og at Bibelen er svært viktig for hvordan de lever livene sine. *De frustrerte* oppgir at Bibelen er svært viktig for hvordan de lever livene sine, men at de leser sjeldent i Bibelen. *De distanserte*, derimot, oppgir at Bibelen har noe eller liten betydning for deres liv, og de leser også sjeldent i den. Senere i artikkelen legger vi til en fjerde gruppe, nemlig *de interesserte*, som ikke synes Bibelen er viktig for hvordan de

lever, men som likevel ser ut til å ha en interesse for Bibelen, ved at de leser relativt mye i den. På dette punktet bidrar vi til å utvikle Zeiffert's typologi.

Når Zeiffert utviklet typologien, undersøkte han også respondentenes holdninger til et utvalg etiske spørsmål (Zeiffert 2024a, 12–15). *De dedikerte* har en sterk korrelasjon med å ha et tradisjonelt, konservativt ståsted i samlivsetiske spørsmål, som for eksempel spørsmål om sex før ekteskapet og om homofili. *De frustrerte* har en moderat til svak korrelasjon med et konservativt syn på homofili, og ingen korrelasjon knyttet til syn på sex før ekteskapet. Blant *de distanserte* er det en sterk korrelasjon med en liberal tilnærming til sex før ekteskapet og liberal tilnærming til homofili (Zeiffert 2024a, 15). Vi anvender Zeiffert's typologi i resultatdelen for å analysere hvordan respondentenes forhold til Bibelen henger sammen med holdninger og praksis knyttet til pornografi.

Perrys moralske dissonans

Sosiolog Samuel L. Perry har forsket på relasjonen mellom pornografi og konservative protestanter i USA. Det er et paradoks, mener han, at konservative protestanter både moralsk avviser og regelmessig ser på pornografi. Han viser til to undersøkelser fra 2012 og 2014, hvor konservative protestanter er den kristne gruppen som har høyest andel av personer som mener at pornobruk er galt, men som ser på det likevel. Han anvender begrepet *moralsk dissonans,* forstått som «the experience of violating socially learned and sacralized moral values» (Perry 2019, x) og viser at moralsk dissonans oppstår i større grad blant konservative protestanter som bruker pornografi enn blant liberale protestanter.

Perry hevder at pornografi er spesielt ødeleggende for konservative protestanter, mer enn for amerikanere ellers. Sistnevnte gruppe ser kanskje pornografi oftere, men mangler de moralske fordømmelsene som er dypt innprentet og sosialt forsterket i konservative protestantiske sammenhenger (Perry 2019, x). Å stå i denne moralske dissonansen gjør at pornografi blir mer skadelig for konservative protestanter enn for andre, både hva gjelder mental helse og åndelig liv (Perry 2019, 9).

Kristne som har en sterk overbevisning om at det er galt å bruke porno, men bruker det likevel, har en tendens til å dømme eget pornobruk hardere enn andre. Det påvirker også hvordan man ser på seg selv. Perry påpeker at selv om det er mindre sannsynlig for en aktiv kristen enn for andre amerikanere å se pornografi, er det en større sannsynlighet for at de omtaler seg selv som pornoavhengige (Perry 2019, 33).

Perry finner også sammenheng mellom pornografibruk og trosliv. Blant flere av Perrys informanter var det deres evne til å motstå fristelsen til å se porno eller masturbere som var målestokken for deres tro og helliggjørelse (Perry 2019, 67). Når de mislykkes i dette, vil det ikke bare frembringe skyld og skam og en følelse av nederlag, men også angripe troen. Økt bruk av pornografi henger sammen med økt religiøs tvil, at troen oppleves mindre viktig, og mindre kirkedeltakelse. Hvorfor er det slik? Perry mener at den moralske dissonansen har effekt på mer enn mental helse og selvbilde; den fører

også til tilbaketrekking fra det kristne fellesskapet, og fra Gud (Perry 2019, 63, 75). Her antyder Perry en kausal sammenheng mellom pornografibruk og trosliv, hvor pornografibruk, i kombinasjon med sterk fordømming av pornografi, skaper en moralsk dissonans som ikke bare går ut over det sosiale og mentale liv, men også det åndelige liv. Vi diskuterer i hvilken grad implikasjoner av denne hypotesen passer med vårt materiale.

Wards trospraksiser

I sin introduksjonsbok til praktisk teologi skriver teologen Pete Ward om praktisk teologi i kirkens liv (Ward 2017). Han beskriver fem ulike ting som skjer når praksiser former det kristne fellesskapet.

Remembering er trospraksisene som hjelper oss å huske troens innhold, for eksempel bibellesning, forkynnelse, bønn, sang og feiring av nattverden.

Absorbing skjer gjennom å delta i de kristne praksisene og i det kristne fellesskapet. All praksis er teoriladet, og kristen praksis er teologi-ladet. Trospraksiser gjør at vi internaliserer og absorberer troens innhold.

Noticing handler om hvordan trospraksiser former hvordan den troende ser på verden. Ward bruker bønn for andre som et eksempel. Ved å be for mennesker i nød og for verden rundt oss, utvikler vi et blikk for å se andre mennesker og deres behov.

Selecting handler om valg vi tar i utøvelsen av troslivet. Det kan være handlingsvalg, men også kognitive valg. Forkynneren har foretatt valg knyttet til bibeltekst, vinkling og eksempler. Som tilhørere tar vi valg om hva vi fester oss ved i talen og hva vi lar fare forbi.

Expressing uttrykker ikke kun de anledninger der kristne snakker om sin tro. Det handler også om de mange andre måtene som troen leves ut på. Det kan være i møte med arbeidsetikk og familieliv, politisk engasjement eller valg av livsstil, både som individ og som fellesskap.

Vi bruker Wards teori om trospraksisers ulike funksjoner i diskusjonen for å belyse sammenhengen mellom trospraksis og respondentenes bruk og holdning til pornografi, og foreslår hvordan denne teorien kan videreutvikles i lys av vår empiri.

Resultater

Vi begynner med å presentere en oversikt over hvordan respondentene har svart (Tabell 3) for å gi et overblikk over hvordan datamaterialet ser ut. Deretter tar vi for oss por-

nobruk blant kristne, samt holdninger til pornografi, før vi videre analyserer sammenhenger mellom trosliv og pornobruk, samt mellom trosliv og holdninger til pornografi.

Tabell 3: Oversikt over variabler knyttet til pornografi og trosliv, i prosent.

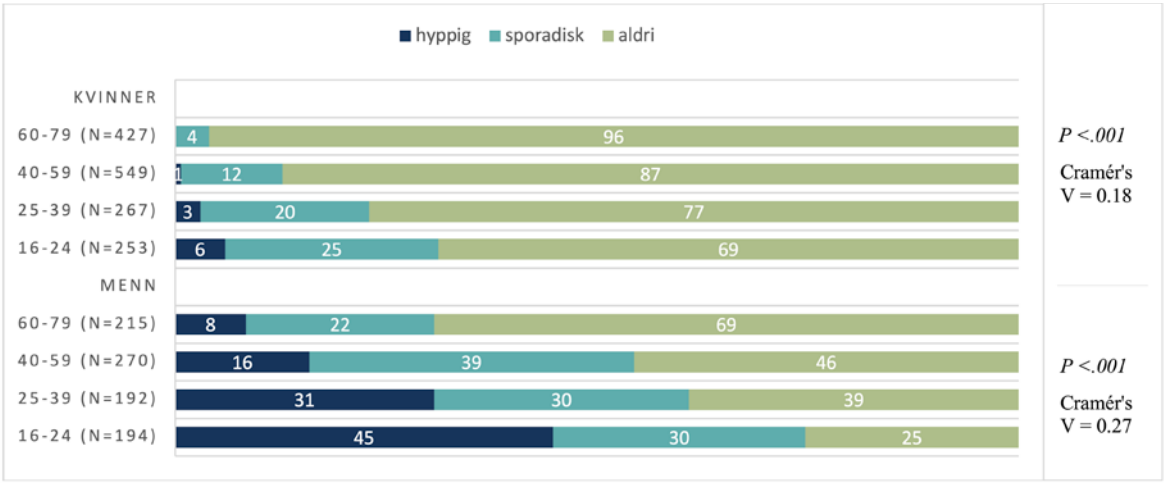
	n	Min	Max	Gjennomsnitt	Standardavvik
Pornobruk	2 420	1	7	1,64	1,28
Holdning til porno	2 420	1	5	1,30	0,66
Følelser under pornobruk	614	1	5	3,12	1,18
Følelser etter pornobruk	614	1	5	1,69	1,01
Hvor komfortabel er du med pornobruk	614	1	3	1,32	0,68
Ønsker du endring i pornobruk?	498	0	1	0,82	0,38
Hvor ofte deltar du i kirkelige aktiviteter?	2 420	1	7	4,92	1,17
Hvor ofte leser du Bibelen?	2 420	1	7	5,59	1,66
Hvor ofte ber du?	2 420	1	7	6,65	0,85
Hvor viktig er Bibelen?	2 404	1	5	4,77	0,61

Totalt oppgir 10 % av respondentene å oppsøke pornografi flere ganger i måneden eller oftere, noe vi definerer som hyppige pornobrukere. Respondentene har i hovedsak en svært negativ eller negativ holdning til pornografi. Av de som bruker pornografi oppgir 82 % å være preget av negative eller litt negative følelser etter å ha brukt pornografi. Kun 12 % oppgir å være komfortabel med pornobruken sin, mens 8 % ønsker mindre bruk, og 81 % ønsker å slutte helt. Respondentene kan sies å ha et svært aktivt trosliv. 96 % ber, 77 % leser Bibelen og 71 % deltar på kirkelige aktiviteter ukentlig eller oftere. Videre oppgir 84 % at Bibelen er svært viktig for livet deres.

Pornobruk blant kristne

Langt flere kvinner oppgir å aldri bruke porno (85 %) enn menn (46 %), og langt flere menn er hyppige brukere: 23 % av mennene mot 2 % av kvinnene. Videre oppgir 16 % av mennene at de oppsøker pornografi ukentlig eller oftere, mot 1 % av kvinnene. Pornografibruk varierer ikke bare med kjønn, men også med alder. I figuren nedenfor kategoriserer vi respondentene i kulturelle generasjoner, først menn, deretter kvinner.

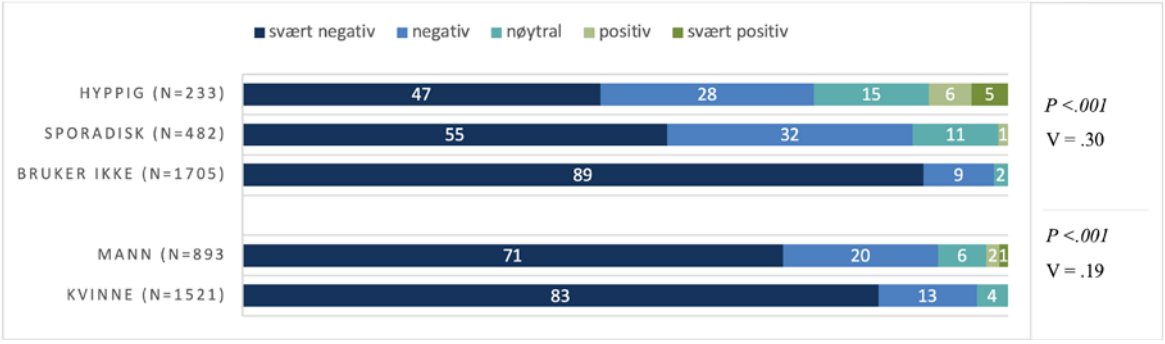
Figur 1: «Hvor ofte oppsøker du pornografisk innhold?» i prosent. Henholdsvis kristne kvinner og menn, fordelt på generasjon (n=2 367).

Pornobruken er større blant yngre enn eldre. Aller størst er bruken blant unge menn. Om vi ser på både hyppige og sporadiske brukere, er ikke tallene uvesentlig for unge kvinner heller. Vi ser også at pornobruk varierer med sivilstatus. En litt mindre andel av de som er gift (5 %) er hyppige pornobrukere, sammenlignet med de som oppgir å ha kjæreste (14 %) eller å være singel (19 %).

Vi spurte respondentene om å rangere sin holdning til pornografi, fra svært negativ til svært positiv.

Figur 2: «Hva er din holdning til porno?» i prosent. Fordelt på bruk og kjønn (n=2402).

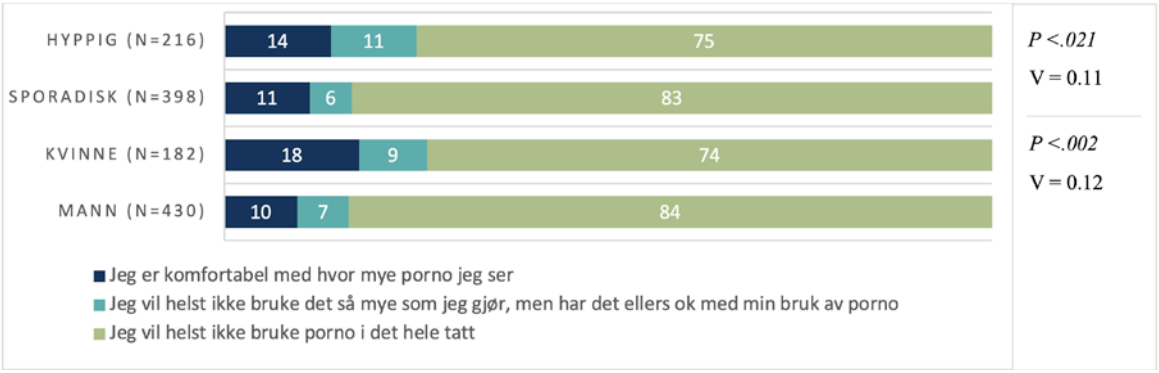

Totalt svarer 94 % at de har en «svært negativ» eller «negativ» holdning til pornografi. Det er signifikante forskjeller knyttet til hyppighet i pornobruk: Hyppigere brukere er mindre negative. Det er noe ulikhet mellom kjønnene – en større andel kvinner er svært negative enn hva mennene er – men utslaget er ikke like sterkt. Imidlertid endres kjønnsforskjellene dersom vi bare tar for seg de som bruker pornografi; da er kvinnene

mindre negative (V = .19, p <.001). Blant dem som er sporadisk eller hyppige brukere, er det flere menn (55%) som er svært negativ enn kvinner (40%). Over så vi stor forskjell mellom generasjonene i bruk av pornografi. Hva gjelder holdning til pornografi utgjør generasjonene ingen signifikant forskjell.

Vi har undersøkt holdninger til eget pornografibruk ved å spørre de som ser pornografi hyppig eller sporadisk om hvor komfortable de er med eget pornobruk.

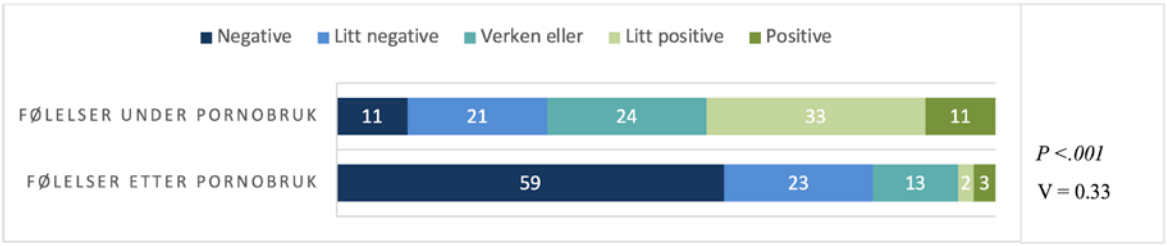
Figur 3: «Hvor komfortabel er du med at du selv ser porno?» i prosent. Fordelt på kjønn og hyppighet (n=1226).

Totalt er det 83 % som oppgir at de helst ikke vil se porno i det hele tatt, 6 % vil helst ikke bruke det så mye som de gjør, og 11 % er komfortable. På forhånd hadde vi forventet at de kristne som hyppigst bruker pornografi kanskje var de som kjente på mest skam, og derfor ville være minst komfortable med sitt pornografibruk, men det er ikke tilfellet. Hyppige brukere er derimot mer komfortable enn de sporadiske. Kjønnsforskjellen er også påfallende. En større andel kvinner enn menn er komfortable med sitt pornobruk. Her er riktignok tallene for kvinner noe små, men kjønnsforskjellen er påfallende sett i lys av at nesten ingen kvinner er hyppige brukere. Vi hadde derfor forventet at andelen kvinner som er komfortable med eget pornobruk ville være svært lik andelen blant sporadiske brukere, men det er ikke tilfelle. Samme kjønnsforskjell kommer frem når vi spør respondentene som ser pornografi hyppig eller sporadisk om de ønsker endring i eget pornobruk: 88% av mennene svarer ja, mot 68 % av kvinnene.

Videre spurte vi om hvilke følelser som preget deres pornobruk, både under og etterpå, fra «negativ» til «positiv». Figuren nedenfor viser en tydelig endring i følelseslivet.

Figur 4: «Hvilke følelser preger ditt pornobruk» under og etter pornobruk, i prosent. (n=614)

Under pornobruk preges respondentene i snitt verken av positive eller negative følelser, men etter bruk dominerer negative følelser. Respondentenes kognitive holdning til pornografi kommer til uttrykk i en emosjonell reaksjon. Det er en sterk korrelasjon mellom følelser etter pornobruk og holdninger til pornografi (Pearson's r = .65, p <.001). Kvinner preges i litt mindre grad av negative følelser (r = .19, p <.001), og eldre har noe mindre negative følelser enn unge (r = .25, p <.001), uten at det er noen signifikante forskjeller knyttet til følelser under pornobruk.

Kristen trospraksis og pornobruk

Her analyserer vi sammenhenger mellom respondentenes trospraksis og hvordan de forholder seg til pornografi. Vi har spurt respondentene hvor ofte de ber, leser Bibelen, deltar på aktiviteter i kirken, og hvor viktig Bibelen er for hvordan de lever livene sine. Under ser vi hvordan disse faktorene henger sammen med pornobruk og holdninger til porno.

Tabell 4: Korrelasjon mellom trosliv og hvordan man forholder seg til eget pornobruk

	Pornobruk	Holdning til porno	Komfortabel med eget pornobruk	Følelser etter pornobruk
Hvor ofte leser du Bibelen for deg selv? (1–7, fra daglig til aldri)	-0.20***	-0.30***	-0.29***	-0.23***
Hvor ofte deltar du vanligvis i aktivitetene til det kristne fellesskapet du tilhører? (1–7, fra daglig til aldri)	-0.03	-0.19***	-0.23***	-0.17***

Pearson's r correlation. * p < .05, ** p < .01, *** p < .001

Bibellesning, og særlig bønn, henger sammen med mindre pornografibruk. Også de som mener Bibelen er viktig for hvordan de lever, har lavere pornobruk. Det er ingen signifikant sammenheng mellom deltakelse i kirkelige aktiviteter og bruk av pornografi. Disse sammenhengene gjelder også når vi kontrollerer for kjønn, generasjon eller sivilstatus.

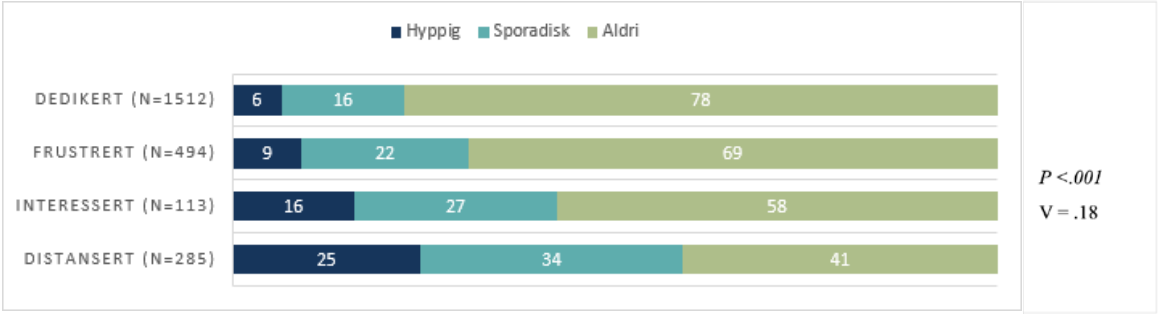
Trospraksiser henger sammen med en negativ vurdering av pornografi. Den sterkeste korrelasjonen er knyttet til hvordan respondentene forholder seg til Bibelen. For å illustrere denne sammenhengen ser vi at blant dem som sier Bibelen er svært viktig, har 85 % en svært negativ holdning til pornografi. Tallet synker for dem som sier Bibelen er litt viktig (51 %) og for de som sier Bibelen er lite viktig eller uviktig (30 %).

Det er også sammenheng mellom respondentenes trosliv og deres holdninger til egen pornografibruk. Denne sammenhengen er særlig tydelig når vi ser på respondentenes forhold til Bibelen. Korrelasjonen er noe sterkere for det kognitive aspektet – hvor komfortabel man er med eget pornografibruk – enn for det emosjonelle aspektet. Videre har troslivet en sterkere korrelasjon med negative følelser etter pornobruk enn med følelsene som oppleves under selve bruken.

Bibellesning og bibelforståelse

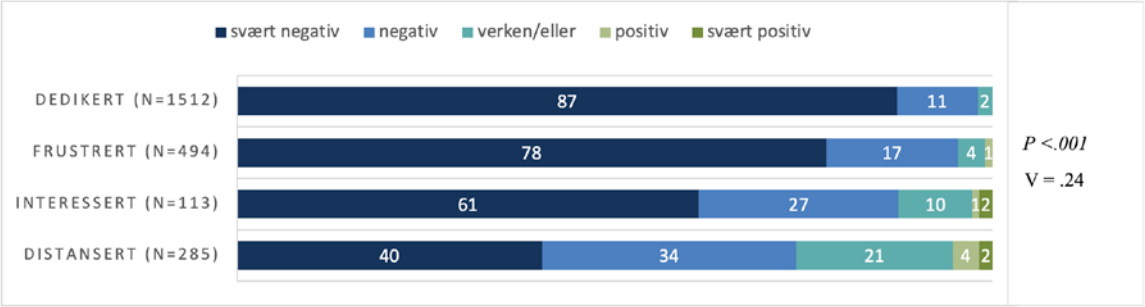
Roald Zeifferts inndeling i ulike typer bibellesere synliggjør hvordan bibellesning og bibelforståelse henger sammen. *De dedikerte* leser Bibelen ofte (daglig eller flere ganger i uken) og oppfatter den som viktig for hvordan de lever. *De frustrerte* leser sjeldnere (ukentlig eller sjeldnere), men oppfatter fortsatt at Bibelen er viktig. *De interesserte* leser ofte, men oppfatter Bibelen som lite viktig, mens *de distanserte* både leser sjeldnere og oppfatter Bibelen som lite viktig. I figuren nedenfor viser vi hvordan bruk av pornografi fordeler seg mellom disse gruppene.

Figur 5: Bruk av porno fordelt på typer bibellesere (n=2 404).

De dedikerte har lavest andel aktive og sporadiske pornobrukere. Når Zeiffert utviklet typologien, undersøkte han respondentenes holdninger til et utvalg etiske spørsmål. Vi undersøker også praksis, og ser at de dedikerte ikke bare har mer konservative etiske holdninger, men også rapporterer en mer konservativ praksis.

Figur 6: Holdning til porno fordelt på typer bibellesere (n=2 404).

Vi ser det samme mønsteret for holdning til porno som for pornobruk. Mest negative er de som både leser mye og mener Bibelen er svært viktig. Hyppighet i bibellesning synes å være mindre avgjørende enn holdning til Bibelen. Vi ser også det samme mønsteret når vi tar for oss respondentenes holdning til *eget* pornobruk og spør brukerne av porno om de ønsker endring i eget pornobruk. Her ønsker de dedikerte (91 %) i større grad ønsker endring enn hva de frustrerte (83 %), interesserte (79 %) og distanserte (66 %) oppgir ($V = .26$. $p < .001$).

Tabell 5: Følelser knyttet til pornobruk fordelt på Zeiffert's typer. Sammenligning av snitt (1–5).

	Følelser under pornobruk	Følelser etter pornobruk
dedikert (n=287)	2,9	1,4
frustrert (n=132)	3,2	1,6
interessert (n=43)	3,3	1,9
distansert (n=145)	3,3	2,2
snitt, alle pornobrukere (n=614)	3,1	1,7

Når vi ser på følelser under pornobruk, skiller de dedikerte seg fra resten. Når det gjelder følelser etter pornobruk, ser vi det samme mønster som ved holdning til pornografi, nemlig en sterkere negativ vurdering blant de dedikerte, og en gradvis mindre negativ vurdering hos de frustrerte, interesserte og distanserte ($V = .20$. $p < .001$). Gruppenes negative følelser etter å ha brukt pornografi samsvarer med hvordan gruppene forholder seg til eget pornografibruk. Det er altså et tydelig samsvar mellom gruppenes syn på pornografi, oppgitt bruk og følelsesmessig reaksjon på eget bruk.

Diskusjon

Over har vi vist at det er forskjeller mellom kjønn, generasjoner og sivilstatus når det gjelder bruk av pornografi. Menn var hyppigere brukere enn kvinner, og yngre var hyppigere brukere enn eldre. 94 % av respondentene oppga at de hadde en negativ eller

svært negativ holdning til pornografi. Hyppige brukere av pornografi hadde mindre negativ holdning enn de som brukte sporadisk eller aldri.

Vi så også kjønnsforskjeller: Kvinner brukte mindre pornografi enn menn, men de kvinnene som brukte pornografi, hadde en mindre negativ vurdering og en mindre negativ følelsesmessig respons til eget pornobruk enn menn – til tross for at svært få kvinner er hyppige brukere. Hvorfor kvinner har mindre negativ vurdering av eget pornobruk enn menn, sier ikke vår undersøkelse noe om. Kanskje kan det være slik at samlinger for menn, på leirer og i kirkelig sammenheng, oftere tematiserer pornografi, noe som kan bidra til at menn i større grad blir bevisst på at pornografibruk anses som uønsket atferd. Det kan også være at kjønnsforskjeller i hva slags pornografi man ser på, bidrar til ulike følelsesmessige reaksjoner i etterkant. En dansk undersøkelse har vist at menn har en tendens til å se grovere pornografi enn kvinner (Hald 2006). Det er derfor mulig at eksponering for grovere pornografi i større grad skaper opplevelse av dissonans enn mindre grov pornografi.

Vi så at de yngre generasjonene brukte vesentlig mer pornografi enn de eldre. Hva som er grunnen til det, kan vi ikke si noe om, da vi ikke har fulgt respondentene over tid. Kanskje er alder en viktig faktor, slik at pornobruk avtar med alder, men det kan også være kulturelle faktorer som spiller inn. Gen Z er den første generasjonen som vokste opp med internett og smarttelefoner, og dermed også den første generasjonen som vokste opp med denne formen for tilgjengelighet til pornografi.

Vi har også sett en sammenheng mellom respondentenes trosliv og pornografibruk, der særlig bønnepraksis korrelerte med lavere pornografibruk. Respondentenes forhold til Bibelen viste også tydelig utslag: De som leste ofte og mente Bibelen er viktig, brukte mindre pornografi enn de som leste sjeldent eller mente Bibelen ikke er viktig.

Når det gjelder sammenhenger mellom trosliv og holdninger til pornografi, var det særlig respondentenes forhold til Bibelen som slo ut, både når det gjaldt hvor komfortabel man var med eget pornobruk, hvilken holdning man hadde, og den følelsesmessige responsen etter pornobruk. De dedikerte hadde mer negative holdninger enn henholdsvis de frustrerte, interesserte og distanserte. Mer negative holdninger ble også reflektert i en mer negativ emosjonell reaksjon etter pornografibruk og et større ønske om endring i eget pornografibruk.

Negativ holdning til pornografi

Respondentene har i stor grad negative holdning både til pornografi og til eget pornobruk. Vi fant at 83 % av kristne pornobrukere sa de ikke ønsker å bruke pornografi i det hele tatt. I Barna sin amerikanske undersøkelse sa 21 % det samme (Barna 2024, 43). Denne store forskjellen kan både skyldes ulike kulturelle holdninger til pornografi, og det kan skyldes ulike kulturelle terskler for å kalle seg kristen og si seg enig i at *troen er veldig viktig i livet mitt*. Slike forskjeller understøtter behovet for å studere norske forhold spesifikt

De dedikerte hadde en sterkere negativ holdning til pornografi enn de andre gruppene, hvor 98 % er negative eller svært negative. Av de som brukte porno, er det også de dedikerte som i størst grad rapporterte en negativ holdning til pornografi og til eget pornobruk. Her fant vi altså, som Perry, en gruppe kristne som i høy grad har en negativ holdning til pornografi, men som bruker det likevel. Perry identifiserte disse som konservative protestanter. I vår undersøkelse bruker vi ikke begrepene konservativ og liberal, men vi skiller mellom ulike typer bibellesere.

Å handle på tvers av sine moralske verdier vil gi en opplevelse av moralsk dissonans, mener Perry. Vårt materiale viser både en bevissthet om en slik dissonans – 91 % av de dedikerte ønsket endring i eget pornobruk – og en følelsesmessig komponent, hvor det er en sterk korrelasjon mellom holdning til pornografi og følelsesmessig respons etter pornobruk ($r = .65$, $p < .001$). Dissonansen gir altså ikke bare kognitive utslag, men også emosjonelle. Vår undersøkelse støtter altså Perrys påstand om at noen religiøse – hos oss de dedikerte – bruker mindre pornografi enn andre, samtidig som de i større grad har en sterkere negativ opplevelse av pornografiens effekter. Imidlertid er ikke forskjellene i vårt material store nok til å støtte Perrys relativt sterke påstand om at konservative opplever pornografiens konsekvenser som «uniquely damaging» (Perry 2019, 9).

Perry argumenterer for at den moralske dissonansen over tid fører til at kristne trekker seg unna sitt kristne fellesskap. Dette var først og fremst et tema i hans intervjumateriale, hvor informanter forteller at skyld og skam knyttet til pornografibruk fikk dem til å trekke seg unna sitt religiøse fellesskap, men Perry undersøker også denne hypotesen kvantitativt (Perry 2019, 81). Vi har ikke fulgt informanter over tid, og kan dermed ikke si noe direkte om hvilken effekt pornografibruk har på respondentenes trosliv. Imidlertid impliserer Perrys hypotese en sammenheng mellom variabler, nemlig en negativ sammenheng mellom pornobruk og kirkedeltakelse. Vi fant ingen slik sammenheng. Hyppigere bruk av pornografi ga ikke sjeldnere deltakelse i kirkelige aktiviteter (Tabell 4). Heller ikke Barna sin amerikanske undersøkelse (2016) fant sammenheng mellom pornografibruk og deltakelse i kirke.

Perry argumenterer videre for at moralsk dissonans knyttet til pornografibruk har en enda bredere negativ effekt på troslivet, hvor det ikke bare fører til at man trekker seg unna sitt kristne fellesskap, men også at man trekker seg unna både troen og Gud. Her ligger det et tidsaspekt: Moralsk dissonans vil over tid føre til en mental påkjenning, som over tid fører til tilbaketrekning fra kristen tro, spiritualitet, og at man vurderer troen som mindre viktig (Perry 2019, 75–77). Da vi ikke følger respondentene over tid, kan vi ikke undersøke en slik effekt direkte. Imidlertid gir Perrys hypotese grunnlag for å forvente bestemte sammenhenger mellom variabler: Om moralsk dissonans over tid fører til et mindre aktivt trosliv og vurdering av troen som mindre viktig, vil vi forvente å finne generasjonsmønstre; vi vil forvente å finne færre dedikerte bibellesere som også bruker pornografi i de eldre generasjonene enn i de yngre. Det fant vi ikke. Andelen dedikerte var relativt lik i Gen Z (56 %), Millennials (53 %) og Gen X (59 %). Blant por-

nobrukerne var også andelen dedikerte nokså stabil: 48 % i Gen Z, 45 % i Millennials og 44 % i Gen X. Hvis den moralske dissonansen virker kumulativt over tid, ville vi forventet en lavere andel dedikerte blant pornobrukere i de eldre generasjonene. Dette mønsteret så vi ikke, hvilket til en viss grad svekker hypotesen om at moralsk dissonans har en sterk negativ effekt på troslivet over tid.

Det er imidlertid flere forbehold her. For det første vet vi ikke om kategoriene av bibellesere er stabile gjennom livet. For det andre representerer generasjonsforskjeller, som vi ser her, ikke nødvendigvis livsløpsforskjeller. Det kan tenkes at dissonans fører til at en andel dedikerte pornobrukere blir mindre dedikerte over tid, uten at dette fanges opp i vårt øyeblikksbilde, fordi nye dedikerte samtidig kommer til. Resonnementet over har altså en del usikkerhetsmomenter. Likevel mener vi at fraværet av generasjonsforskjeller i andel dedikerte pornobrukere til en viss grad utfordrer Perrys hypotese om at skam knyttet til eget pornobruk fører mennesker bort fra troen. Trolig har en slik skam en viss effekt, men om denne hadde vært sterk, ville vi forventet tydelige generasjonsforskjeller.

Bruk av pornografi

Vår undersøkelse viser relativt lav bruk av pornografi blant kristne. En stor andel, 70 %, oppga at de ikke bruker pornografi. I Koletićs norske undersøkelse oppga 34 % av ikke-religiøse det samme (Koletić mfl. 2021, 345). Hos oss oppgir en relativt liten andel, 10 %, oppgir hyppig pornobruk. I materialet til van Duin oppga 34 % av ikke-religiøse hyppig bruk (van Duin 2023, 22). Vår undersøkelse blant kristne viser altså betydelig lavere tall både for pornobruk og hyppig pornobruk. Dette samsvarer med Baltazar (2010) og Short (2014), som begge finner at kristne i Amerika bruker mindre pornografi enn ikke-religiøse amerikanere.

Både Baltazar (2010) og Short (2014) mener at religiøse har mindre bruk av pornografi, nettopp fordi religiøsitet har en effekt på pornografibruk. De lanserer ulike forklaringer på hva som gir dette utslaget: hvordan troen motiveres (Baltazar mfl. 2010, 38) eller religiøs undervisning (Short mfl. 2014, 580). Vår undersøkelse tar for seg trospraksiser og viser sammenheng mellom trospraksis og bruk av pornografi. Blant de dedikerte var det relativt få (22 %) som brukte pornografi sammenlignet med de distanserte (59 %) – som har en tilnærmet like stor andel pornobrukere som ikke-religiøse hos Koletić (66 %). Vår undersøkelse kan ikke slå fast noe årsaksforhold, altså om det er noe ved respondentenes kristne tro som fører til mindre bruk av pornografi. Det vi derimot kan gjøre, er å bruke våre resultater til å videreutvikle Wards teori om hvordan ulike trospraksiser former individers holdninger og handlinger.

Ward skriver om hvordan ulike trospraksiser – som bibel, bønn og deltakelse i det kristne fellesskapet – preger den troende til å (1) huske og forstå troens innhold (*remembering*), (2) internalisere den i eget liv (*absorbing*), (3) se verden på en gitt måte (*noticing*), og (4) foreta valg (*selecting*). Korrelasjonen vi finner mellom trospraksis og

pornografibruk er konsistent med Wards teori. Det er imidlertid interessant å merke seg at deltakelse i det kristne fellesskapet, som Ward tillegger stor vekt, ikke henger sammen med lavere pornografibruk. Deltakelse i kirkelig fellesskap har riktignok en svak sammenheng med en mer negativ holdning til pornografi, men viser ingen sammenheng med oppgitt bruk. Ward behandler ulike trospraksiser som tilnærmet likeverdige når han beskriver deres formende betydning for holdninger og handlinger. Våre funn antyder imidlertid at dersom trospraksiser har betydning, varierer denne mellom ulike praksiser – i alle fall når det gjelder et moralsk spørsmål som pornografi.

Videre viste materialet vårt ulikheter i hvordan de ulike typene bibellesere forholder seg til pornografi. Ward skriver at trospraksiser internaliserer troens innhold (*absorbing*) og videre former menneskers blikk (*noticing*) og valg (*selecting*). Vi så imidlertid samme trospraksis – hyppig bibellesning – blant dedikerte og interesserte, samtidig som vi så ulike holdninger og ulik praksis. En mulig forklaring, som kan fungere inn i Wards rammeverk, er at de som mener Bibelen er svært viktig for hvordan de lever, i større grad absorberer troens innhold enn resten. Dette kan også bidra til å forklare skillet mellom de frustrerte og de interesserte. De interesserte leste markant mer i Bibelen enn de frustrerte, ba oftere – med et gjennomsnitt mellom «daglig» og «flere ganger i uken», mens de frustrerte ligger rett over «ukentlig» – og deltok like ofte i kirkelige aktiviteter. De interesserte utøvet altså trospraksiser hyppigere enn de frustrerte. Wards teori om trospraksisenes formende effekt tilsier at de interesserte i større grad burde være formet av innholdet i kristen tro, både i holdning og handling. Vårt materiale viste imidlertid det motsatte: Det er de frustrerte, som utøvet færre trospraksiser, som hadde et mer restriktivt forhold til pornografi. En nærliggende forklaring er at vi her observerer ulik grad av *absorbing*.

I materialet vårt er det en tydelig forskjell mellom dem som ser på Bibelen som viktig for livet, og dem som ikke gjør det. Kanskje er det slik at respondentens holdning til Bibelen – det å oppfatte Bibelen som viktig for livet – henger sammen med åpenhet for å absorbere troens innhold. Her peker materialet på et moment i Wards teori som kan videreutvikles. Beskrivelsen av *absorbing* bør ikke bare inneholde en beskrivelse av hvordan all praksis er teoriladet, og at utøvelse av praksis gjør at individet formes av dette teoretiske innholdet – som i kirkelig sammenheng er et teologisk innhold. En slik beskrivelse kan gi inntrykk av at *absorbing* skjer på en forholdsvis automatisk måte, og gir ingen god forklaring på hvordan mennesker i ulik grad formes av trospraksiser. Beskrivelsen bør romme at mennesker kan ha ulik grad av åpenhet for å la seg forme. Noen kan i stor grad utøve trospraksiser, men i liten grad la seg forme av dem (de interesserte), mens andre i liten grad utøver trospraksiser, men i stor grad lar seg forme (de frustrerte).

Studiens styrker og begrensninger

Denne artikkelen tar for seg et underbelyst tema. Forholdet mellom kristent trosliv og pornografi er uutforsket i norsk sammenheng. I tillegg inneholder datamaterialet et høyt antall respondenter. Tallene for fri- og lavkirkeligheten er særlig høye. Til tross for størrelsen på utvalget, vil vi være forsiktige med å generalisere funnene. Vi vet ikke hvor mange som har mottatt undersøkelsen eller latt være å svare på den, som betyr at vi ikke kan si noe om bortfall (Johannessen mfl. 2016, 246). Det kan også tenkes at Tro & Mediers plassering i kirkelandskapet har ført til en overrepresentasjon av de som sympatiserer med organisasjonens ståsted. Vi vet derfor ikke nok om hvorvidt respondentene våre representerer populasjonen «kristne i Norge» til å kunne si noe generelt om kristnes forhold til porno.

Undersøkelsen begrenser seg til kristnes holdning til pornografi. Den sier ikke noe generelt om kristnes holdning til sex, seksualitet, onani eller andre former for nytelse. Det finnes grunner for å være kritisk til pornografi som ikke har noe innvirkning på holdninger til sex og seksualitet, som utnyttelse og overgrep i pornoindustrien (Talita, Sweden og Donevan 2021). Respondentenes negative holdning til pornografi sier derfor ikke noe om deres holdning til sex og seksualitet som sådan.

Skam knyttet til eget pornobruk kan ha hindret noen fra å svare på undersøkelsen, men nøyaktig hvordan dette kan ha slått ut, er usikkert. På den ene siden kan det være at særlig hyppige brukere av pornografi har latt være å svare. På den andre siden, som vi viste i resultatdelen, var det de sporadiske pornobrukerne som hadde mest negativ vurdering av eget pornobruk, slik at det kanskje er denne gruppen som i størst grad har latt være å svare. Siden det var menn som i størst grad brukte pornografi, kan det også være at skam knyttet til pornografibruk har hindret en del menn fra å svare. Dette kan ha spilt en rolle, men trolig ikke i stor grad. Kjønnsfordelingen i vår studie (37 % menn) ligger på samme nivå som andre undersøkelser med stor andel lav- og frikirkelige respondenter: Zeiffert (2024a) har 37 % menn, og Jakobsen mfl. (2024) har 41 %.

Tro & Medier, som distribuerte undersøkelsen, har gjennom sitt arbeid HeltFri et uttalt negativt syn på pornografi. Dette kan ha påvirket respondentene til å underrapportere eget pornobruk eller overdrive negativ holdning til porno, fordi det kan oppfattes som ønskede eller riktige svar. I tillegg tilhører omkring to tredjedeler av respondentene et kirkesamfunn som har sluttet seg til Lausanne-bevegelsen, Tro & Medier, eller *Felleskristen erklæring om «kjønns og seksualitetsmangfold»,* som alle uttrykker seg negativt til pornografi. For denne gruppen kan oppfatningen om «riktige svar» ha slått inn uansett, men avsender kan ha forsterket effekten.

Konklusjon

Denne artikkelen undersøker hvordan nordmenn som selv rapporterer at de er kristne forholder seg til pornografi, og hvordan dette henger sammen med deres trosliv. Vi finner at et mer aktivt trosliv henger sammen med en mer negativ holdning til pornografi

og mindre bruk av pornografi. Bønn og bibellesning henger sammen med mindre bruk av porno. Samtidig viser materialet at hyppighet av trospraksis alene ikke er tilstrekkelig for å forklare variasjonene. Gruppen *de interesserte* utøver riktignok mer trospraksis enn gruppen *de frustrerte*, men har likevel mer positiv holdning og mer bruk. En avgjørende faktor ser ut til å være hvorvidt man oppfatter Bibelen som viktig for hvordan man lever livet sitt. Vi tolker dette som uttrykk for at de som mener Bibelen er viktig, i større grad er åpne for å la seg forme av troens innhold – hvilket er et bidrag til Ward sin teori om trospraksisers formende effekt.

Referanseliste

Baltazar, Alina, Herbert W. Helm, Duane Mcbride, Gary Hopkins og John V. Stevens. 2010. «Internet Pornography Use in the Context of External and Internal Religiosity». *Journal of Psychology and Theology* 38 (1): 32–40.

Barna Group. 2024. *Beyond the Porn Phenomenon*. Barna Group.

Duin, Evita van. 2023. *Self-Perceived Sexual Health Effects of Pornography Consumption: A Cross-Sectional Study among Adult Norwegian Pornography Consumers*. Masteravhandling. University of Oslo, The Faculty of Medicine.

Hald, Gert Martin. 2006. «Gender Differences in Pornography Consumption among Young Heterosexual Danish Adults». *Archives of Sexual Behavior* 35 (5): 577–85.

Johannessen, Asbjørn, Line Christoffersen og Per Arne Tufte. 2016. *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. 5. utg. Abstrakt.

Koletić, Goran, Aleksandar Štulhofer, Gert Martin Hald og Bente Træen. 2021. «Self-Assessed Effects of Pornography Use on Personal Sex Life: Results from a Large-Scale Study of Norwegian Adults». *International Journal of Sexual Health* 33 (3): 342–56.

McDowell, Josh og Barna Group. 2016. *The Porn Phenomenon: The Impact of Pornography in the Digital Age*. Barna Group.

Patterson, Richard og Joseph Price. 2012. «Pornography, Religion, and the Happiness Gap: Does Pornography Impact the Actively Religious Differently?» *Journal for the Scientific Study of Religion* 51 (1): 79–89.

Perry, Samuel L. 2019. *Addicted to Lust: Pornography in the Lives of Conservative Protestants*. Oxford university press.

Short, Mary, Thomas Kasper og Chad Wetterneck. 2014. «The Relationship Between Religiosity and Internet Pornography Use». *Journal of religion and health* 54 (mars).

Talita, Sweden og Meghan Donevan. 2021. «'In this Industry, You're No Longer Human': An Exploratory Study of Women's Experiences in Pornography Production in Sweden». *Dignity: A Journal of Analysis of Exploitation and Violence* 6 (3).

Ward, Pete. 2017. *Introducing Practical Theology: Mission, Ministry, and the Life of the Church*. Baker Academic.

Zeiffert, Roald. 2024a. «The Contribution of Bible Reading Habits to Finding Meaning in Life: A Study of Young Evangelicals in Norway». *Journal of European Baptist Studies* 24 (1): 1.
Zeiffert, Roald. 2024b. «Unge evangelikale i Norge». I *502*. Doctoral thesis, Universitetet i Agder. uia.brage.unit.no/uia-xmlui/handle/11250/3163984.

Forfattere

Martin Jakobsen
Ansgar høyskole
Fredrik Franssons vei 4
4635 Kristiansand
jakobsen@ansgarskolen.no

Jarle Haugland
j.haugland@imf.no

Artiklen er blevet godkendt ved en redaktionsuafhængig fagfællevurdering.